

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

<p>Pest'a Domeca 29 iunie 11 iulie</p>	<p>Va esi in fia-care domi- neca, cu portrete si alte ilustratiuni. In fia-care anu prenume- rantii capeta doue tablouri pompose.</p>	<p>Pretiuu pentru Austri'a pe jan.—jun. 4 fl. pentru tablou 80 cr. Pentru Romani'a pe jan.—jun. unu galbenu, pentru tablou trei sfanti.</p>	<p>Nr. 26.</p>	<p>Cancelari'a redactiunii : Strat'a' lui Leopoldu Nr. 33, unde sunt a se adresa manuscriptele si banii de prenumeratiune.</p>	<p>Prenumeratiunile se potu face la tête postale. Pentru Romani'a in libra- ri'a dloru Socecu et comp. in Bucuresci.</p>	<p>Anulu V. 1869.</p>
--	---	---	--------------------	--	--	-------------------------------

„INCEPUTUL PRINCIPATU- LUI ROMANESCU.“

De Dr. Robert Roesler.

(Urmare.)

Totu la pag. 34. Dr. Roesler cu scopu de a areta, cá Romanii in stanga Dunarei aru fi venitu dupa venirea Ungurilor in acestu tinentu, afirma, cá numirile locale mai insemnate in Transilvani'a, si in Banatu sunt in limb'a romana luate, parte de la Unguri, parte de la Slavi.

Acést'a asertiune inca e falsa, precum si cele mai multe asertiuni din brosiur'a Dr. Roesler, falsitatea acestei asertiuni o dovedesce o multime de numiri locale ce se afla in Transilvani'a, si in Banatu, cari nu sunt luate nici de la Unguri, nici de la Slavi si nici de la Germani; ci sunt numiri romane, usitate in limb'a romana (séu latina). Despre acestu adeveru, afara de altele, ne potu convinge urmatóriele numiri locale din Ardealu, si a nume:

a) Auraria séu Abrudulu, care si-are acést'a numire séu de la: Auraria ocurente in inscriptiunile romane publicate de Carolu Torma in analele museului transilvanu (tom. II. fas. II), séu e formata dupa numele orasiului din Itali'a; Abruti numitu in cosmografi'a geografului ravenanu la pagin'a

259, séu e formata de la cetatea romana: Brutia, care cosmografi'a geografului pro memoratu la pag. 188. o numera intre cetátile vechi romane din Daci'a trajana, si nici decátu e Aurori'a seu Aurudulu acceptata de la altii;

b) Numirea riului, si satului: Almasiu, care numire a fostu cunoscuta si pe tempulu Romaniloru vechi in numirea riului Almu („Almus.“) memoratu in tabul'a peutengeriana, in care ocura puntea Almui („pons Almi“), care nu e cuventu slavenu, germanu, ori magiaru;

c) Ap'a Hida, care numire se poté ratiunabilu deduce de la Aqua Hidata cunoscuta pe tempulu Romaniloru vechi. cum se scie din tabul'a peutengeriana, in care o cura: „Aqua Hidata;“

d) Numirea satului Aschileu, care numire e mai asemenea Asculului memoratu in Itali'a de geografulu anonim ravenanu (la pag. 259), decátu unguresculu: „Esküló“ amintitu de anonimulu notariu a regelui Bela;

e) Numirea orasiului: Baia, care numire in nainte de venirea Ungurilor a fostu cunoscuta in limb'a romana séu latina, si usitata in numirea orasieloru din Itali'a numite Baia, dupa cum scimu din cosmografi'a anonimului ravenanu la pag. 333, unde se memoréza cetatea: Baia, si dupa cum aflámu in geografulu Guido de Raven'a la pag. 472, si 509, unde ocura éra ceta-

tea Baia, cari numiri nu sunt de origine magiara, nici slovena;

f) Numirea satului Calanu, in comitatulu Unedórei langa riulu Streiului, care numire a fostu cunoscuta vechiloru Romani in numirea propria alui Aureliu Calanu precum se póte vedé din inscriptiunea memorata de Catancich in Geografi'a locuitoriloru de la Istru la pag. 258, in care inscriptiune ocura Aureliu Calanu („Aurelius Calanus“);

g) Campeni (Topánfalva ungur.), care numire a fostu cunoscuta, si usitata la Romanii cei vechi daciani in numirea aripei campaniloru precum dovedesce inscriptiunea publicata in Geografi'a lui Catancich a locuitoriloru de la Istru in livr. VIII pag. 219, in care inscriptiune in Daci'a traiana ocura: „Alae Campanae“ (adeca arip'a Campaniloru militari);

h) Numirea muntelui Ciblesiu, care numire a fostu cunoscuta in Daci'a traiana Romaniloru in numirea dñei muntiloru Cybele, care a fostu venerata si in Daci'a traiana, precum scrie Catancich in Geografi'a locuitoriloru de la Istru, la pag. 357;

i) Numirea riului Crisiu, care numire e de origine greca, si nici decátu traducere din unguresculu: „Körös“, care semnificare diversa de semnificarea Crisiului consideratu dupa limba greca;

k) Numirea cetätii Clusiului, care nu e de origine magiara, cum crede Dr. Roesler, ci e numire romana, care innainte de venirea Unguriloru a fostu cunoscuta parte in numirea cetätii din Italia Clusiu (Clusium) la geografulu de Ravena Guido pe pag. 489 memorata, parte usitata la Romanii dacianii vechi in numele propriu a consulului romanu Canusiu Prenestinu Clusiu memoratu in fragmentulu diplomei militare romane (de pe tempulu imperatului Antoninu Piu din anulu 154 dupa Chr.) aflata in Banatu la anulu 1851, in care fragmentu ocura acestu pasagiu: „O. Canusio Praenestino Clusio Cos.“, si care numire a fostu cunoscuta la Romanii daciani si in numirea propria a lui Claudiu, si a legiunei romane Claudiei in inscriptiunile Daciei, din care s'a formatu numirea latina Clandiopolu, si conformu reguleloru gramaticei romanesci si Clusiulu Romaniloru in documinte Clus, Culus, si Clausiu numitu, din care s'au derivatu Kolosvar-ulu ungurescu.

l) Numirea riului, si muntelui Cerna in tienutulu Hatiegului, care numire la Romanii cei vechi daciani a fostu in usu, precum dovedesce tabl'a cerata edata de Massman, si publicata si in „Archivulu“ filologicu, si istoricu de la Bla-

siu din 1867 nr. IV. pag. 72, si 73, in care tabla cerata ocura numirea: „Jovis Cerneni“, din care numire cu siguritate se póte deduce, cá numirea Cernena prin coloniile romane traianene din tempulu celu vechiu pana astadi s'a conservatu in numirea muntelui si riului Cerna;

m) Numirea satului Densiusiu, care numire in istori'a Romaniloru la Dione Cassiu ocura in cuventulu latinu: „Ad Densas.“

n) Numirea orasiului: Deva, care numire la Romanii cei vechi in Dacia a fostu in usu in numirea cetätii romane Singidava, si in nainte de venirea Unguriloru a fostu cunoscuta si in numirea: Deva din Britania („Deva Victrix“) dupa cum ni marturisesce geografi'a geografulu revanénu edata, de Pinder, si Parthey (la pag. 428, si 497);

o) Numirea orasiului Dobra, care e formata din „Dubhras“ (locuintia), care e cuventu celticu, precum se scie din cercârile celtice a lui Mone la pag. 258, si care numire a fostu in usu in numirea orasiului Dubra din Francia, precum scimu din anonimulu geografu raveneanu, care la pag. 229 intre cetätile Franciloru amintesce cetatea: „Dubra“, si in Britania cetatea: „Dubris“ la pag. 428.

p) Numirea orasiului romanescu Fagarasiu, care se deriva de la fagi, si a fostu in usu in nainte de fabul'a despre: fa-gorasulu ungurescu, cum ni aréta documentulu din anulu 1231, in care documentu ocura numirea Fugros schimosa din numirea romana Fagurasiu;

q) Numirea muntelui Goganu, care e conservata la Romanii de astadi din vechi'a numire Cogeonu, memorata la geografulu Strabone, cum amu aretatu mai in susu;

r) Numirea orasiului romanescu Hatiegu, care mai ratiunabilu se póte derivá din ultimele silabe a cetatii din Daci'a traiana: „Sarmazege“ memorate in Cosmografi'a geografulu raveneanu la pag. 189, (care in inscriptiunile romane vechi aflate in tienutulu Hatiegului, si in Geografi'a lui Ptolomeu se scrie: „Sarmizegetusa“); decátu de la unguresculu Hatszék, care nu consuna cu datele istorice;

s) Numirea cetätii Mercuria, care e numire romana, cum am vediutu mai in susu;

t) Numirea riului Muresiu séu Marusiu, care numire vine in nainte in tempulu vechiu la Strabone Maris, éra la Jornande „Marisia“;

u) Numirea orasiului romanescu Nasaudu care nu e cuventu nici ungurescu, nici germanu, nici slavenu, ci e cuventu séu romanisatu din cuventulu „Nasadh“ (nobil), care se tiene de sfer'a limbei hibernice, precum se póte vedé in

cercările celtice alui Mone la pag. 234; séu e cuventu formatu de la latinesculu Naso; ori dupa numirea: Nisa;

v) Numirea riului: Olt séu Aluta. care in nainte de esistinti'a Magiariloru in Daci'a traiana a fostu cunoscuta, precum se scie parte din tabul'a peutengeriana, in care ocura numirea puntei Alitu (pons Aliti), si parte din Geografi'a lui Ptolomeu, si din istori'a Gothiloru in seclulu VI de Jornande scrisa, in care ocura riulu: Aluta;

w) Numirea satului in tienutul Hatiegului aflatoriu: Pescéna, care in nainte de venirea Unguriloru a fostu usitata in numirea cetâtii Italice: Piscinis, memorata in Geografi'a lui Guido de Ravena la pag. 475;

x) Numirea satului Poca, care o fostu cunoscuta Romaniloru vechi daciani in numirea cetatii romane Napoca, dupa cum se pôte sci din inscriptiunile romane vechi aflate in Ardealu; astfeliu a fostu cunoscutu si Pato in numirea Patovisa;

y) Numirea orasiului romanescu Resnari, care e cuventu curatu romanu, si care cu acestu nume ocura in documentulu din 1488 sunatoriu despre marginile Resinariului mai susu amintitu in acestu organu;

z) Numirea riului Samusiu séu Somesiu, care a fostu in usu la Romanii daciani vechi, dupa cum aréta inscriptiunea vechia romana publicata de Carolu Torma in tractatulu seu despre Daci'a nordica la pag. 34 in urmatoriulu modu: „Deae Nemesi Reginae Valerius Valentinus beneficiarius consularis, miles legionis XIII Geminae Gordianae, aedilis coloniae Napocae a censibus subsignavit Samum cum regione transvallum Imperatore Domino Nostro M. Antonio Gordiano Augusto et Aviola consilibus“, in care inscriptiune (din anulu 239 dupa Chr.) riulu Samosiu ocura in numirea Samum, dupa cum recunosce si Carolu Torma, in tractatulu amintitu.

Gavrilu Popu.

(Finea va urmá.)

DIN DEPARTARE.

Fulcite me floribus, stipate me malis
quia amore langueo. Cant. Cant.

De candu in departare, copil'a mea iubita,
De candu eu ratacescu,
A mele june doruri in viéti'a-mi intristata
La tine nevalescú.

D'atunci candu se cobóra la noi morós'a nópte
In plangeri m'a aflu;

Me mângaiu tramitiendu-ti pe-a ei doióse siópte
Unu dulce sarutatu.

D'atunci si auror'a in lacrimi si veghiare
Eternu m'a salutatu,
Prin ea impartasindu-ti o dulce 'mbratosiare
Me simtiu mai usiuratu.

A mele triste plangeri departe 'n tieri straine
In vanu voru resuná,
Dar solulu armoniei portandu-le la tine,
Copila, te-oru miscá.

De geme iérn'a ventulu, de urla câinii tare
Si codrii greu suspinu,
De blastema seraculu sgulitu langa o diare:
Toti plângu alu meu destinu.

Si 'n anim'a mea juna e iérna ne'mpacata
Si fara de finitu,
Si 'n ea furtun'a geme, dorerea ca turbata
Cum urla de cumplitu.

Precum in primavéra detuna, ceriulu plange,
Si fulgerii lucescu,
Asié anim'a-mi striga, si pieptulu mi se frange,
Blastemuri io rostescú.

Precum se usca vér'a campi'a in florita
Candu ceriulu s'a 'mpetritu,
Asié se vestezesce juneti'a-mi osandita
De candu ne-amu despartítu.

O lacrima consacra-mi, d'ací in alta lume
Cându eu voiu emigrá,
In ceriu unu locu gati-ti-voiu, chiamá-voiu scumpu-ti nume,
Cu dragu te-voiu asteptá.
Turinu, 1869.

J. C. Dragescu.

JUNETTA LUI MIBABEAU.

— Novela originala. —

(Urmare.)

Frumós'a Fenela — câ-ci acest'a erá numele frumósei nóstre — intrá inse acuma intr'unu stadiu de etate ce devine fórte criticu pentru ori si care fecióra. In inocint'a ei anima ea simtiá, câ se nasce unu simtiementu ce pana acuma nu-lu cunoscea, unu doru spre unu ce, pre care nu si lu potea esplicá, si care o neodihniá diu'a si nóptea. Ea incepuse a simti si a observá, câ afara de amorulu venerabilu ce-lu pastrá ea pentru genitorii sei, in anim'a ei se afla inca unu spatiu, ce erá golu si desiertu si care avea sê se umple odata cu unu ce mai sub-

limu decâtu si-potuse ea imaginá vre-odata in visurile sale.

Camer'a sa virginala nu mai posiedea acea potere magica de a-i poté satisface tóte dorintiele ei si de a o distrage prin ocupatiunile casnice, dupa cum fusese pana acuma.

Convorbirile cu parintii, de si i erau pretioase nu-i putea absorbe, tóta atentiunea spiritului ei. Imaginatiunea ei i depingea o situatiune mai placuta si mai apta de a-i satisface dorintiele ei. Demulte ori i se parea, cá atmosfer'a locuintei sale posiede in sine unu ce apesatoriu si atuncea ea se vedea constrinsa a esí afara in curtea castelului spre a scapá de impacientia ce o fermentá.

Fenel'a in astfelu de mominte se ducea a se asiediá pe marginea fantanei a carei radie de apa transformandu-se in o plóia fina de picature cristaline si recoríá ardiendele sale temple, si cu licuritul seu monotonu o transpunea intr'o stare de esaltatiune, in care se parea cá o fiintia invisibila i istoriscesc o istoria ce erá asemenea acelora pe care le citise din omie si una de nop-ti. Ea visá atuncea in nemarginitulu imperiu alu fantasiei sale despre lucruri de cari anim'a sa nu fusese incercata nici odata. Intr'una din aceste promenade de séra, luminata de luna, si-diendu ca si de alta data pe obicinuitulu ei locu langa fantana, ea audí deodata o vóce sonóra si dulce ce i miscá audiulu; erá unu cantecu de acele lirice, in care o anima suferinda si-esprima dorerea sa nemarginita. De si Fenel'a audíse de multe ori astfelu de cantace de la locuitorii chilioru castelului, totusi nici unulu nu o atinseese atátu de adencu, nici unulu nu fusese in stare a escitá unu echo in anim'a sa precum o facea acest'a. Vócea aceea, ce o audiá ea acuma, posiedea unu ce profundu, simpaticu si imploratoriu, ce i facea ai palpitá si cele mai fine fibre ale animei sale. Erá vócea lamentatória a unui infortunatu, ce se parea cá cere ajutoriu.

De unde vinea óre acest'a vóce ne mai audíta si strania pentru jun'a Fenel'a? Acest'a nu potea fi vócea ultragiului si a aceleritáii unui criminalistu, cá-ci atuncia nu ar fi sunatu atátu de magica si patrundiatória. Anim'a simftória a Fenel'ei gáicise deja, cá aceea trebuie sê fia vócea vre-unui nenorocitu ce suferiá injustu.

Pecandu o ocupau aceste idei fugitive, ea si-ridica ochii in susu spre a cercetá deca nu va poté descoperi fiintia aceea, a careia vóce audíse, si care o miscase atátu de tare. Tóte ferestrele celelalte ale castelului erau inchise si neluminate, numai un'a singura nu, aceea a turnului, ce se aflá fatia cu dins'a. Acolo in acea

feréstra ea descoperi unu capu ce stá radienatu pe bratiu si care si-ridicase ochii spre a privi la luna. Ah! ochii acestia mari, in cari se resfrangea o radia a lunei, erau umedi, ei nu esprimeau supliciuulu, ci dorerea nedumerita a sufletului. Acest'a Fenel'a mai multu o simtiá decâtu o vedea.

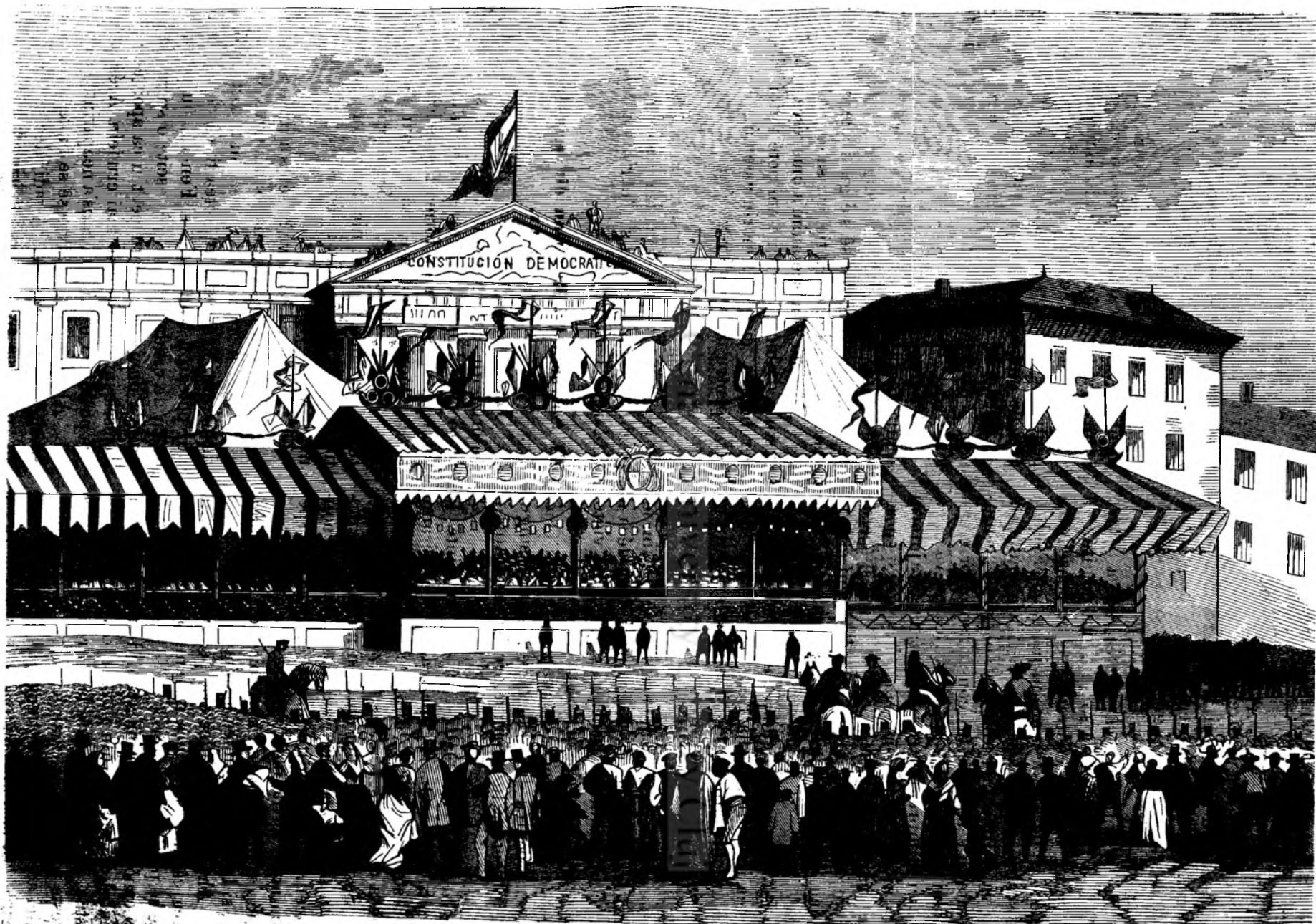
— Se putea óre cá acestu june ce erá in feréstra sê fia capabilu de a comite o crima? — fu prima intrebare, ce se nascu in spiritulu junei Fenele. Anim'a ei i raspundea cá nu, ci o alta impregiurare trebuie cá erá caus'a pentru care junele acest'a interesantu sê fia inchisu in castelulu acel'a. Erá pré naturalu, cá curiositatea Fenelei, a aflá mai de aprópe impregiurările acestui june, crescea din momentu in momentu. Convingerea, cá elu nu poté sê fia culpabilu, o umplea cu o multumire nedescriptibila si in loculu neincrederi si a nesigurantiei o petrunse unu simtiementu de compatimire. Fenel'a compatimea pe junele Onoriu, cá-ci elu fusese ácel'a ce siediu-se la feréstra, ea nu sciá inse cá de ja lu si iubiá. Ea nu sciá cá de la compatimire pana la amoru este numai unu pasu, si acest'a fórté micu.

Cu anima palpitanda si victima unoru simtieminte varie pe cari se incercá ale invinge, ea se reintórse in locuintia sa. Parintii sei dedati cu preamblárilor de séra ale iubitei loru fiice, deja se culcasera, sciindu pré de siguru, cá Fenel'a se va întórce indata éراسi inapoi. Ah! da, ea se întórcea, inse nu mai erá aceea, carea fusese pana a nu vedé pre frumosulu Onoriu; totu mai repede se convingea ea in interiorulu seu, cá acel'a erá aptu de a o recompensá pentru idealulu ce si-facuse dins'a, si cá elu i-va poté terminá suferintiele secrete ale animei sale.

La lamp'a de nópte ce ardea pe o mesutia, ea diari unu foliantu mare, ce erá catalogulu in care parintele ei notá numerulu si numele fiicarui prisionieru, ce se aducea in castelulu Joux. Acest'a o putea pune in positiune de a aflá aceea ce voiá sê scia despre acel'a, care o preocupá acuma. Cunoscându tóte localitátile castelului, ea si-aduse aminte, cá odai'a din turnu are numerulu 18. Cu impaciuntia deschide ea deci foliantulu si cauta sê afle insemnárilor ce le facuse tatalu seu la numerulu acest'a.

Éta pe scurtu ce aflá ea acolo despre prisionierulu din turnu:

„In 28 maiu 1768 primii in calitate de castelanu alu castelului Joux, pe junele fiu alu Marchisului Mirabeau, ca prisionieru pe unu timpu indefinitu.“ Pe marginea foi mai erau inca scrise urmatóriciele cuvinte: „Junele Onoriu Mi-

PUBLICAREA CONSTITUTIUNEI IN ISPANIA.

rabeau este victim'a tiraniei defaimate a tatalui seu."

Aceste erau destule pentru ca sê liniscésca si sê stérgea cu desevarsîre ori ce indoiéla a animei Fenelei, despre inocinti'a interesantului prisionieriu. Asié dara elu erá victima persecutata de unu tata, ce si-denegase tóte simtiemintele sale nobile.

Se subintielege, câ nóptea aceea pentru jun'a Fenel'a trecù fara somnu. Ea meditá, câ óre nu va vení in contradîcere cu consciinti'a sa, déca va da ajutoriu acelu june, teneru de a poté scapá. Dins'a sciá, câ déca prin ajutorulu ce-lu va da prisionierului, ea va periclitá positiunea tatalui seu, care fu constrinsu la primirea postului seu, a depune juramentu, câ nu va riscá sub nici o impregiurare a dá mana de ajutoriu vre-unui prisionieriu ori si de ce rangu si positiune va fi acel'a, sub pedépsa de a-si perde postulu ce imbraca, si de a-lu in locu' elu in persóna pe acela, caruia i dase ajutoriu de a scapá.

Inchipuesce-ti, scump'a mea cetitória, positiunea in care se aflá Fenel'a; ea avea a se luptá cu oblegatiunile de ficia si cu amorulu ce i cuprinsese anima. Care este inse acea fortia, ce ar fi atátu de puternica ca sê se póta opune cu consecintia de feru amorului, acestui simtiementu fara asemenare. Nu te mirá deci, déca si in inocent'a anima a Fenelei amorulu est victoriosu din lupt'a acést'a. Ea erá decisa sub ori si ce pretiu a da ajutoriu de scapare junelui Onoriu, care pentru dins'a devenise acuma singurulu obiectu alu dorintieloru si aspiratiuniloru ei.

Ne întórcemu pentru câte-va mominte la amiculu nostru Onoriu, pre care lu-parasiramu intr'o stare de deliriu, dupa ce elu vediuise pe Fenel'a ce i dîsese: „Sê spereze, câ va scapá!”

Se putea elu indof chiar si numai unu momentu despre aceea ce i sioptise in tacerea nopatii acelu angeru padîtoriu. Da, elu sperá, si sperá cu atâta fortia, încátu uitase tóte, afara numai de aceea aparintia ce i absorbise tóte simtiemintele, si la cari se gandea acuma si nóptea.

Ah! câtu de dulce erá pentru elu convingerea, câ mai existe inca in lume o fiantia, care scie sê pretiuésca dorerea lui si pe care fara de a o cunósce deja o iubiá atátu de tare. Da, elu o iubiá din momentulu in care o vediuise la feréstr'a camerei sale, de la care acuma i erá preste potintia a se mai despartí, si cu cauza, câ-ci aceea camera continea acea fiantia, care acuma erá idealulu seu realizatu si pre care elu lu-iubiá cu tóta forti'a primului si nemargini-

tului seu amoru. Amorul, acea schintea dieiesca, pe care Prometeu o rapí de la Joie, si pe care o transplantase in peptulu ómeniloru moritori, i mistuiá acuma esistinti'a sa. Schintei'a devenise flacara, ce-i redá speranti'a, câ va poté gustá unu momentu de fericire, ce dorise cu atâta ardóre.

Da, elu erá fericitu, câ-ci care altu simtiementu este mai capabilu a ne convinge, câ suntemu fericiti, decâtu acelu alu amorului.

Nu este elu acelu, care te face a uitá tóte pentru de a incepe o esistintia nóua, ce nu mai posiede nimica comunu cu afacerile pamentesci.

Câte-va mominte de amoru ne recompenséza pentru tóte suferintiele nóstre avute, fia fi fostu acele câtu de mari!

Onoriu inca erá recompensatu, câ-ci elu simtiá aceea dulce si fericitória incredintiare, câ este iubitu. Iubitu de unu angeru, care venise pe pamentu pentru ca sê stérgea si celemai de pre urma plage ale suferintieloru sale.

Nu amu conósce anim'a omenésca iubitória destulu de bine, déca ne-am poté indof despre nerebdarea cu care Onoriu asteptá sê se faca séra, pentru de a poté revedé pe iubit'a sa, de la care erá convinsu, câ trebuie sê afle tóte acele ce nu le sciá inca, séu despre cari se aflá inca in ambiguitate. Sórele inca nu descinsese de pe orizontulu universului si Onoriu stá deja in acceptare la feréstra.

VI. Salvarea lui Mirabeau din prinsórea de la Joux.

Lun'a in eternulu seu cursu se aretase deja pe orizontu ca locotenintea sórelui si reversá magic'a sa lumina in curtea castelului, dandu toturoru obiecteloru o forma fantastica. Aceptandu Onoriu desperase, câ va mai poté vedé inca odata pe iubit'a sa, de órece orologiulu batusese deja nóue óre, si nici la fontana nu diariá fiantia ce o doriá, nici in feréstr'a camerei sale nu se vedea lumina.

Erá óre ea bolnava? séu s'a dusu si atunci tóte aru fi fostu numai o amagire desiérta, care l'ar fi aruncatu in cea mai torturatória desperare. Nu, ast'a nu putea fi, câ-ci acei ochi nu puteau fi tradatori, si Fenel'a nu putea fi atátu de cruda, incatu sê escite o sperantia in anim'a unui infortunatu, pentru ca apoi sê-lu parasésca in modulu celu mai crudelu. Acést'a nu erá posibilu. Ce erá dara caus'a neaparintiei sale?!

Ah! serman'a ea avea sê se lupte cu sine in sa-si o lupta crancena. Astadi decise terminulu pentru ca sê scape pe Onoriu din inchisórea sa, si pecandu voiá sê realizéze acést'a dorintia

simtiementulu oblegatiuniloru, ce o legá de parintii sei se opunea din tóte fortiele. Ací erá gata a porní, ací éراسi a se aruncá pe unu scaunu de unde putea priví pe junele Onoriu ce din parte-si erá victim'a acceptarii si a nesigurantiei.

Insadaru fura inse tóte, câ-ci amorulu învinse ori si ce obstaculu. Onoriu devenise pentru Fenel'a celu mai pretiosu objectu pe pamentu, cum ar fi potutu ea sê mai intardie, dea terminá suferintiele lui. Prelungindu-le pe ale lui, ea prelungea totu-odata si pe ale sale, care erau mai mari, câ-ci le suferea o anima ce nu iubise nici odata.

Aruncandu in fine o privire imploratória spre imaginea madonei ce erá de a supra patului ei, si-reculese totu curagiulu, spre a finí aceea ce in ochii ei erá o crima neertabila. Conduasa de amorulu ei infocatu, ea luandu o legatura de chiei ce se aflá pe mésa, pornesce pe trepte dealungulu curtii spre scar'a ce conduce la chiliile prisonieriloru. Parintii ei nu sciáu nimica pentru câ ei s'au pusu la repausu. Cátu de fórte fusese curagiulu ei ce lu-posiedea pe candu se decise la întreprinderea acést'a, pe atát'a se slabiá in câtu inaintá mai tare spre camer'a din turnu in care se aflá Onoriu.

Éta, scump'a mea cetitória, ce póte amorulu neinvingibilu, elu inarméza o debila mana de virgina cu unu instrumentu de feru numitu chiea, cu care încontra legiloru celoru mai severe, voesce sê libereze pe unu prisoneriu!

In fine, éta Fenel'a, tremuranda ca o frundia de popu suflata de venturi tumultuóse, ajunsse la usi'a camerei lui Onoriu. Mechanice vírà ea chei'a ce hasardulu i o puse in gingasiile ei degete, invertesce de dóue ori si usi'a e — deschisa.

Onoriu, care inca stá in deplorabil'a sa stare la feréstra, cufundatu in ideile celu preocupau, nu audise sgomotulu causatu de usi'a deschisa de man'a Fenelei, séu si de audíse, elu credea câ carcierulu vine, sê-i aduca apa séu pane, ce pentru dinsulu in situatiunea in care se aflá erá o impregiurare de o importantia inconsiderabila. Acestu indiferentismu involuntariu din partea lui Onoriu i dete Fenelei, ce se apropiase cu niasce pasi neaudíbili mai pana la feréstra, câte-va mominte pentru ca sê-si reculéga câtu numai i stá in potintia, totu curagiulu ce i mai remasese, si care i permise dupa câte-va mominte a díce cu o vóce tremurenda, adresandu-se câtra Onoriu ce stá intorsu cu spatele câtra dins'a urmatóriele:

„Marchise de Mirabeau! eu Fenel'a fic'a

castelanului acestui prisonu viu a-ti deschide zavórele ce te tienura inchisu atát'a timpu. Totulu este gata, pentru ca sê te poti departá nevediu de niminea din acestu castelu. Grabesce deci, câ momintele sunt numerate, in care usi'a camerei vóstre póte fi deschisa.“

Este superfluu a mai spune cetitoriului câ întórcerea si caderea la piciórele Fenelei, alui Onoriu a fostu fapt'a unui momentu.

„Visediú, séu sunt lipsitu de ratiune — eschiamacuma acuma Onoriu, — este posibilu ca acést'a fiintia supranaturala, — la ale carei picióre me aflu de presentu sê existe? Nu am audítu eu acuma vócea ce mi díse a séra: „Sperédia ca vei scapá?“ Esti tu o fiintia cerésca, séu unu visu alu mominteloru, ce vine pentru ca sê me tortureze? Nu esti tu óre spiritulu transfiguratei mele mame, ce vine pentru ca sê elibereze pre fiulu ei, pe care l'a abandonatu atátu de timpuriu si intr'unu modu atátu de crudelu, pentru ca sê devié victim'a despotismului unui tata tiranu? Vorbesce! spune-mi! scóte-me din acést'a nesigurantia, care este mai rea decâtu chiar mórtea!“

Acést'a fu ce lui Onoriu, in primele mominte de surprinsa la vederea Fenelei i dictá fantasi'a. Elu credea câ are de a face cu unu productu alu fantasiei sale incordate si ratacita.

Fenel'a vediendu-lu intr'o astfelu de stare nu intardiá a-lu scóte din acést'a ratacire a spiritului seu deliratoriu.

„Nu, scumpulu meu amicu“ díse ea, „eu nu sum nimica din tóte acele ce ti-se pare câ sum. I-ti mai repetu inca odata, câ eu sum Fenel'a, fic'a castelanului Jacques, care vine sê te elibereze. Grabesce, tenerulu meu amicu, câ-ci timpulu devine totu mai scurtu, in care ti-mai este posibilu a scapá!“

Fenel'a inca nu terminase de a vorbí, si junele Onoriu se scolá cu repediune de la piciórele ei si apucandu-i man'a, ce dins'a i permise fara ca sê o scia, o conduse la budiele sale sarutandu-o cu tóta ardórea unui amoru inflacratu, convingandu-se totu-de-odata, câ nu vede nici o fantasma, ci o fiintia reala, a carei imagine elu o absorbiá acuma cu tóta vivacitatea simtieminteloru sale. Câte-va mominte statura ambii, privindu-se unulu pe altulu intr'o tacere profunda la tremurend'a lumina a unei lampe, cese aflá pe mésa, absorbindu-se ambii unulu intr'altulu si uniti deja demultu printr'unu amoru incócentu, de care inca nu vorbisera nici unu cuventu.

I. G. Baritiu.

(Finea va urmá.)

SALONU.

CONVERSARE CU CETITÓRIELE.

— Parisu 5 iuliu. —

Tóta lumea se ocupa de politica, si in multe orasie a le Franciei in dílele trecute valurile politice devenisera atât de sgomotóse, in câtu a trebuitu armele fortiei ca sê le supprime. Aceste arme se intrebuintieza inca desu astadi, spre norocire inse ele sunt multu mai debile, decâtu sê póta impededá valurile ideiloru, si sê póta întórce cursulu naturei. Aceia cari au temeritatea de a o incercá, au cadíutu si voru cadé victime acestei nebunii criminale. Nu va fi curiosu deci, amabile cetítorie, sê vorbimú si noi pucina politica astadi, déca binevoiti a-mi acordá câte-va mominte de atentiune.

— Si ce are a face secsulu frumosu cu politic'a ? va díce care va din dvóstre.

Intrebare fórté justa, la care sum detoriu a respunde. Asié este, secsulu frumosu n'are a face nimicú cu politic'a, ea i este straina, déca intielegemu politic'a ómeniloru fara ocupatiune, cari nu sciú cum se ucida timpulu, decâtu facându politica tóta díu'a prin gradini, pe strade séu in cafenele; séu déca intielegemu politic'a intrigeloru, ambitiuniloru vane, intentiuniloru criminale. Aici politic'a este identica cu mintiun'a.

Dar este o alta politica, adevérata si sacra, unde femeí'a are partea sa, si demulte ori partea cea mai frumoasa, este politic'a care cuprinde in sine *creatiunea morala a omului si a cetatianului*, care cuprinde in sine destinulu femeei, destinú sublimu, pe care ómenii trecutulu nu l'a intielesu de ajunsu, si care in timpurile nóstre a inceputu a luminá ca unu faru caléa venítoríului.

In conversarea nóstra de astadi asiú voi, stimabile cetítorie, a ve impartasí mai alesu câte-va cuvinte, cari le vomu imprumutá de la unu betranu venerabilu, care sub perulu seu albu pórtá o anima eternu juna si iubítoria.

Reform'a sociala a femeei, considerata astadi de unii ca utopia, si aperata de altii cu ardóre, va trebui sê ié o solutiune, in fine, — se intielege in favóreá femeei. Dorere inse sunt tieri, — si frumós'a dar nefericit'a nóstra patria este in corulu acestoru tieri, — unde femeí'a este serva impreuna cu ratiunea, si nu se potu liberá decâtu impreuna. Asié este, stimabile cetítorie, cá umílirea natiunei ale carei fice sunteti, dvóstra o simítiti pré multu ca sê póta durá îndelungatu. S'o spunemu acést'a in totu momentulu, s'o spunemu toturor'a, ca sê intielega toti acést'a umíliire; atunci ne vomu poté rescumperá.

Inse si atunci candu va fi venitu emanciparea natiunala, si reform'a sociala a femeei, — si ele voru veni neaperatu, pentru cá tier'a nóstra este destinata a fi prin escelintia tier'a libertátii, tier'a democratiei; chiar si atunci, chiamarea cea mai frumoasa a femeei va fi creatiunea morala a cetatianului, prin incuragierea, prin asistenti'a, prin influinti'a, prin amorulu seu.

Cine nu cunósce influinti'a femeei ca mama, ea companiona a vietii, ca cetatienea ? Cine nu scie câtu de binefacatória a fostu influinti'a femeei a supra societátii si a supra eveniminteloru totu-de-una candu ea s'a aflu la inaltíimea misiunei sale, incependu de la Lucreti'a si Virgini'a pana la mam'a lui Stéfanu celu mare pâna la Charlotte Corday, si pana in dílele nóstre. Unu

scriitoriu díce cá tóte evenimintele istorice sunt causate prin femeia, la cari dins'a a contribuitu, adeseori fara scirea ei.

Se asistámu pucinu ca spectatori la unu evenimentu insemnatu alu istoriei. Sunt neste mominte mari ale revolutiunei francese de la 1789.

Erá o frumoasa serbatória natiunala, candu toti fara distingere de avuti séu seraci, de nobili séu poporu, de catolici séu protestanti se adunau, in asié numitele *federatiuni*, prin provincie, prin departaminte, prin orasie si sate, ca sê formuleze si sê tramita *Adunarei natiunale* dorintiele si necesitatile loru. In aceste *caiete* póte cine-va aflá astadi istori'a natiunala a Franciei din acelu timpú, narata intr'unu modu adeseori grosieru, adeseori naivu si copilarescu, dar fidelu si plinu de vivacitate. Aceste acte sunt adevérate monuminte ale fraítei nascande, sunt unu tesauru istoricu pretiosu, care a ramasu sê ateste posteritátii cá aceea revolutiune s'a facutu nu de cáti-va ómeni ambitiosi, ci s'a facutu prin inteligenti'a si voínti'a poporulu.

Ce faceau femeile Franciei in acele mominte solemne ?

*) Pretutindeni, díce celebrulu istoricu Michelet, pretutindeni vedeai betranula in fruntea poporulu, si diendu la loculu antáiu, planandu preste multíme. In giurulu lui feciórele ca o corona de flori. In tóte aceste serbatori amabilulu batalionu merge inaintea in haine albastre, cu cordonu natiunalu tricoloru (*ceinture á la nation*). Aici vedeai pe un'a din trinsele pronuciandu câte-va cuvinte, nobile, pline de gratie, cari mâne voru face eroi. In altu locu vedeai o alta fecióra frumoasa, mergéndu in frunte si tinéndu in mâna unu ramu de finicu cu inscriptiunea: „*Celui mai bunu cetatianu!*“ Cádi nu se intorceau plini de ouragiu si de entusiasmu. „Vedeai copii, fete si femei inarmate, si manecandu sabi'a cu o vivacitate gratíosa, propria femeiloru Franciei. Atátu de mare erá entusiasmulu loru. Voiau sê ié si dinsele parte activa la cruciad'a libertátii, sê caute de nutriméntu si sê ingrigésca de cei raniti.

„Jurau cá nu se voru casetori decâtu cu cetatiani loiali, cá nu voru iubi decâtu eroi, si nu-si voru asociá viéti'a decâtu acelora cari voru fi resoluti a-si dá viéti'a loru Franciei.

„Intr'unu satu ómenii se adunara intr'unu localu vastu ca sê faca impreuna o adresa *Adunarii natiunale*. Femeile se apropia de acestu localu, asculta, intra cu lacremile in ochi, voiescu a fi si ele de facia. Atunci li se cetescé si loru adres'a si ele aderéza din tóta anim'a. Acést'a profunda Unire a patriei si a familiei a petrunsu pe toti de unu simtiementu necunoscutu.

Niménea nu erá numai unu simplu martoru in aceste mari serbatori, toti erau actori, barbati, femei, betrani, copii, de la betranulu octogenariu, pana la copilulu de curundu nascutu; si acest'a mai multu decâtu ori care altulu, pentru cá elu erá speranti'a, elu erá venitoríulu.

„Mamele si-aduceau fii lorú ca pe nesce flori vii, si-i depuneau pe altarie, consacrandu-i astfelu patriei. Copilulu inse n'avea numai rolulu pasivu alu unei ofrande, elu erá activu deja, erá consideratu ca o persó-

*) Michelet. Les femmes de la Revolution.

na, facea joramentulu seu de cetatianu prin gur'a maicei sale, reclamá demnitatea sa de omu si de Francesu, si avea deja o patria.“

„Nu, — eschiamá renumitul istoricu, — nu departati femeii a de la viéti'a publica. Ea are aci mai multu interesu decâtu ori cine. Fia-care din noi póte sê deie o viéti'a; ea inse dá mai multu decâtu atáta, ea dá pe fiulu seu.

Câte din sororile dvóstre, onorabile cetitórie, câte din mamele nóstre romane si-dau fiii loru fara a sci cui si pentru ce.... Ele nu sciú decâtu sê simtia do-
rerea.

Sermane mame, câtu ati fi de fericite, déca inainte de a aruncá acestu scumpu tesauru de la sinulu vostru in valurile vietii, ar sci fiacare din voi sê-lu armeze cu talismanulu ce ve este incredintiatu! Sórtea si venitoriu lu unui copilu depinde de la educatiunea ce va primi, de la simtiemintele ce veti plantá in fraged'a lui anima.

Ce n'ar face o mama, ce sacrificii n'ar fi capabila a suportá pentru fericirea fiului seu. Dati-i midilócele si instructiunea necesaria, puneti-o in conditiunea de a-si poté implini acést'a santa dorintia, cá-ci ea pregetesce astfelu salvarea natiuniloru.

* * *

Ati vediutu dvóstre unu tablou mai miscatoriu, decâtu o mama tienéndu pe fiulu seu langa dins'a si in vetiendu-lu, séu preamblandu-se cu elu de mana pe o carare solitaria in sinulu naturei, esplicandu-i si respun-
diendu-i la intrebarile ce-i face acestu micu scrutatoriu. Si elu face atunci intrebari la cari filosofii demulte ori n'aru poté responde. Cugetarile ce primesce atunci copilulu de la mama sa devinu pentru elu principie, cari sunt adeseori mai tari decâtu pasiunile sale.

„Intr'o dí, díce Animé-Martin, visitandu cimitirulu de la Mont-Parnasse (in Paris), observai acestu epitafiu in adevéru miscatoriu: „Dormi in pace, o iubita mama! fiulu te va ascultá totu-de-una.“ Cánta emotiune, câtu amoru in acést'a linia simpla, si câtu de multu onoréza ea suvenirea femeii in adevéru superióra, care a inspiratu aceste cuvinte. — Pe sinulu maternu repauséza spiritulu popóreloru, moravurile loru, prejudiciele loru, virtutile loru; cu alte cuvinte civilisatiunea genului umanu.“

* * *

Cum va fi mam'a unei familie, astfelu va fi famili'a intréga; si din sinulu familiei esu apoi cetatianii cu vitiele, cu prejuditiile, séu cu virtutile cari guverna lumea.

Corneli'a, care doriá mai bine a sê numi mam'a Grachiloru decâtu fiic'a lui Scipione, va fi pururea unulu din cele mai frumóse esemple a mameloru virtuóse.

* * *

Nu vomu vorbi de poteric'a influentia a unei june copile in etatea adolescentiei, cându lumea este pentru noi o lume de visuri, cându dílele sunt totu atáte serbatori, candu eternitatea este deschisa imaginatiunei si animei nóstre, candu n'audímu in tóta natur'a decâtu armoni'a dulce si incantatória a iubirei si a sperantiei, candu copil'a inocenta si rusínósa, cu o vorba timida póte dá patriei sale unu erou; nu vomu vorbi de influentia totu atátu de mare a unei socie. Cuvintele nóstre

aru remané palide pe langa icónele gratióse ale maistriloru ce póte dvóstre ati cetitu.

* * *

Apartiene instructiunei, ori in ce modu se va face in scóla, in biserica, in adunari séu prin gazete, de a desvoltá mintea generatiunei celei nóue, a o nutri cu cugetari si idei, a face ca cuventulu sê ié in adevéru unu corpu; ér cuventulu este libertatea, patri'a, onórea, este Domnedieu, este iubirea si fericirea, este viéti'a in adevératulu seu intielesu. Déca cei chiamati pentru acést'a, voru fi invatiatu, cá libertatea si onórea sunt mai scumpe decâtu aceea ce numimu in limbagiulu ordinariu viéti'a, cá este mai bine a luptá si a muri cu vitejia pentru unu dreptu calcatu, decâtu a preferi o viéti'a umilita si rusínósa, déca voru fi aratatu idealulu la care trebuie sê aspire fiacare omu si fiacare natiune, ca sê merite aceste nume, si voru fi facutu detori'a. Este inse rezervatu femeii a dá viéti'a acestui idealu, a ne formá si a ne pregati animele unde sê se póta plantá cu succesu aceste cugetari, si sê póta aduce fructe; este rezervatu femeii a ne inspirá iubirea si devotamentulu, si a creá in noi religiunea sacrificiului.

„Sacrificiulu este legea acestei lumi. Cine se va sacrificá?“

Astfelu érá cestiunea ce-mi adresam cu intristare.

„Sê-mi dee, Domnedieu unu punctu de radiemu! dícea filosofulu, si eu me obligu a radicá pamentulu!“

Nici unu punctu de radiemu altulu, decâtu dispositiunea la sacrificiu.

Detori'a va ajunge pentru acést'a? Nu, trebuie amorulu.

„Cine iubescé inca?“ Acést'a e a dóu'a cestiune, ce trebuia sê-ti adreseze moralistulu.

Cestiunea raticata? Nici decum in lumea de ghia-
cia, de interesu, de egoismu, de intrigi politice, de banca, de bursa, de cari suntemu incungjurati.

„Cine iubescé?“ (Natur'a-mi dede acestu respun-
su) Cine iubescé? Femeii'a.

„Ca amanta iubescé o dí. Ca mama iubescé tóta viéti'a.“

Asié dar m'am adresatu femeii, m'am adresatu la mama, pentru marea initiativa sociala.

Ca o idea folositória sê se póta realisá, nu e destulu a sê vorbi despre dins'a, si a strigá, cá trebuie sê afle pregatitu unu foculariu de bunavointia morala, de eroismu, de devotamentu si de sacrificiu. Unde voiu aflá eu acést'a schinteia primitiva, in recél'a universalá? Éta ce me intrebám.

M'am adresatu acelei schintei nedestructibile, ace-
lui foculariu care va arde inca si peste ruinele lumii, caldurei nemuritórie a iubirei de mama.“*)

La noi nu este recél'a, dar este intunereculu in mare parte a ratiunei inca; la noi nu lipsescé amorulu care se fructifice ide'a, dvóstre stimabile cetitórie o puteti documentá acést'a; poporulu nostru este unu poporu june, care acum incepe a trai; dar câtu de micu este numerulu acelu ce cetescu, si câtu de mare este acelu lor'a ce traiescu inca in intunerecu.

* * *

Frumósa imagine representa vergurile vestale in

*) Michelet, Les femmes dela Revolution.

istori'a Romei. Misiunea lorú erá a padí foculu sacru ! pentru cá atunci candu se stinge foculu, vinu nenorociri a supra cetátii.

Ore nu este acest'a destinulu eternu alu femeii ? A padí foculu, a conservá amorulu, misiune divina ! Aci este isvorulu vietii. „Candu se stinge foculu, se stingu natiunile.“

Vestale a le gentei romane, conservati acestu focu sacru pe altariulu familiei, si prin tr'insulu pe altariulu celu mare alu natiunei ; elu ne va salvá.

M. Strajanu.

CE E NOU ?

*** (*Premiulu „Familiei“ pentru semestrulu alu doile.*) In cól'a nóstra de prenumeratiune inca nu anunciarámu sujetulu tabloului nostru pentru semestrulu alu doile, pentru cá atunce inca nu poturámu sci cu positivitáte rezultatulu otaririi nóstre relativu la alegerea sujetului ; acuma inse cu multa placere aducemu la cunoscinti'a onorab. nostru publicu cetitoriu, cá acestu tablou va represintá unulu din cele mai glorióse mominte din istori'a nóstra natiunala, si a nume pe Mihaiu Eróulu in batali'a de la Calugareni, unde siece-spre-diece mii de romani batura dóue sute de mii de turci, si astfel eroismulu romanescu i innaltiera unu monumentu in fati'a Europei, unu monumentu care va sustá in eternu. Ingeniosulu artistu in acest'a icóna ni infatisiédia chiar acelu momentu, in care Marele Mihaiu taia cu man'a sa pe ingamfatulu Caraiman pasia ; ér de alta parte unu ostasiu turcu vre sê infiga suliti'a sa in sinulu lui Mihaiu, inse la spate unu ostasiu romanu salva vietí'a celui mai mare erou alu Romaniloru. Langa dín-sii, si mai napoi, diarimu o parte din óstea romana si turcésca, descinsa la lupta pe vietia si móрте. Unu momentu teribilu e acest'a, cu tóte aceste lu-privimu cu placere si mandria, cá-ci eroismu mai admirabilu decâtu alu stramosiloru nostri dovedita in acest'a scena, n'a mai produsu nici unu poporu de pe fati'a pamentului. Tabloulu intregu e bine compusu, si sperámu, cá va face unu efectu estraordinariu. Noi ne simtímu pré fericiti, potendu sê represintámu publiculu romanu unu astfelu de tablou, si ni place a crede, cá si on. publicu va considerá riscarea sumei enorme ce ni cósta litografarea intr'unu institutu de prim'a ordine, si va grabi a ne usiorá sarcin'a suportárii speseloru. Amu dorí, ca acestu tablou sê se latiéscá cátu mai multu, încátu sê nu lipséscá din nici o casa romanésca !

*** (*O scire placuta*) Cu multa bucuria incunoscintiámu pe onorab. nostri cetitori, cá celebrulu nostru poetu, dlu Vasiliu Alesandri, in urmarea rogárii nóstre a avutu delicatétí'a a ni promite multu pretiuitulu seu concursu spiritualu. Éta si epistol'a, ce primirámu in respectulu acest'a : „Stimabilulu meu domnu ! Am primitu epistol'a dvóstre din 7 juniu, si gasescu de detoriu a ve feliicitá pentru oper'a patriotica, ce ati intreprinsu, si la care voiú fi fericitu de a aduce concursulu meu. Publicarea dvóstre este de natura a desceptá intre Romani gustulu literaturéi natiunale ; urmati cu curagiu, domnulu meu, pe calea in care ati intratu, si fiti bine incredintátu, cá va veni o dí, candu Romanii voru recunósce meritulu lucráriloru si sacrificieloru, ce le faceti in interesulu comunu. Cátu pentru mine, ve dorescu succesu bunu si curagiu, dícu curagiu, fiindu cá in carier'a literaria la noi sunt mai multi ghimpí, decâtu florí. Primiti etc. V. Alesandri. Bucuresci juniu 1869. .

*** (*Inca o scire placuta.*) Zelósulu nostru istoricu de la Bucuresci, dlu Vasiliu Maniu, trecú dílele trecute prin Pest'a cátra Parisu. Dsa cu ocasiunea acést'a ni-a promisú unu articulu istoricu despre celebr'a batalia de la Calugareni.

*** (*Diet'a Ungariei.*) In septeman'a trecuta s'au incheiatu desbaterile a supra proieptulu de lege despre poterea judecatoriloru. Se vorbesce, cá mane sambeta are sê fía ultim'a siedintia si-apoi diet'a se va prorogá pana la tótna.

*** (*Cetatea de la Uniadór'a.*) Despre acést'a cetate vechia unu corespondinte alu nostru ni scrie urmátóriele : „Am cetitu in „Familia“, cá cetatea séu castelulu de la Uniadór'a are a se repará. In asta privintia te potú insciintiá cu siguritáte, cá intreprindendu o caletoria dílele trecute in Transilvani'a, m'am urcatu pe cetatea ruinata a Deveí, si am vedítu cu ochii, cum sapa lucratorii petre albe ca varulu din muntele de sub cetatea Deveí, si cioplindu-le in patratu, le transportéza la Uniadór'a, pentru repararea castelului de acolo.“

Literatura si arte.

*** (*Carte noua.*) A esítu de sub tipariu la Bucuresci urmátóri'a carte ; „Misiunea occidentelului latinu in oriintele Europei“ de Vasiliu Maniu. Acést'a carte contine 138 de pagine si se afla de vendiare in tóte librariile de la Bucuresci.

*** (*Prim'a opera romana.*) Cetimu in foile straine cu placere, cá maiestrulu de capela a curtii de Bucuresci, dlu Juliú Sulzer, a terminatu o opera romanésca, in trei acte, intitulata : „Mihaiu Eróulu.“ Ministeriulu de culte numai decâtu a cumperatu partitur'a, si a facutu dispusetiunile cuviincióse, ca acést'a opera sê se represinte in stagiunea teatrala urmatoria cu o splendória estraordinaria. Sperámu, cá teextulu se va cantá romanescu si nu italianescu.

*** (*Unu nou tablou.*) Renumitulu nostru pictoru de la Bucuresci, dlu Amanu — precum spuné „Adun. Nat.“ — a terminatu frumosulu seu tablou, represintandu juramentulu facutu de Domnitoriulu in sinulu Camereloru.

Din strainetate.

△ (*Opulu reginei Victori'a.*) Amu fost amintitu in nrii precedenti, cá regin'a Victori'a a lucratu unu opu insemnatu cu titulu : „Foi din diuariulu meu.“ Acum cetimu cá acestu opu s'a tradusu si in limb'a ispanica de Georgiu Temple. Opulu reginei este fórté interesantu.

△ (*Pentru monumentulu lui Lamartine*) se aduna bani — díce unu diariu de Parisu — din tóte partile. Pana acuma a incursu numai optu-spre-diece mii patru dieci si patru de franci. — Diuarele „France“, „Liberte“ si „Constitutionnel“ au mai adresatu o ultima provocare cátra cetitorii lorú, in care i róga : ca sê completeze sum'a de dóue-diece de mii. „Fiti marinimosi — díce diuariulu lui Girardin — si uitati slabiciunile repausatului, cá-ci glori'a ce l'a impresoratu nimicesce slabiciunile lui.“ — Monumentulu lui Lamartine se va face prin renumitulu Adamu Solomónu, care si la espusetiunea din Parisu din anulu acést'a a avutu unu monumentu ce represintá pe unu Bixio, fostu ministru pe tempulu republicei. — Acestu monumentu e lucratu

numai dupa memoria, si cu tóte aceste sémena de minune cu repausatul Bixio. Nu incapa indoiéla, cá si monumentulu lui Lamartine va fi fidelu lucratu. — Parisianii si cu unu cuventu poporulu francesu grabesce a tramite bani pentru eternisarea acelu barbatu, pre carele intru atáta l'a iubit.

△ (*Pretiuu unei toaleta.*) Intr'un'a din logele teatrului de Paris „Vaudeville“ siedeau doi aristocrati si o dama, cu ei vis-à-vis in logea ocupá locu o stelisióra, o fetetia dragalasia. — Aristocratii urmara pe dam'a de langa dinsii, si se uitau si ei la frumós'a copila, carea indata ce intrá in logea atrase atentiunea publicului, nu numai cu frumosi si agerii sei ochi, nici cu vuclele-i aurie, ci cu fisionomí'a-i angerésca si cu inocetu-i surisu. — Dar nu numai aceste o faceau atátu de interesanta, cátu gustuós'a ei toaleta. — Primadon'a se pare a nu fi observatu, cá tóte lorgnetele sunt atántite pre dins'a; éra dam'a din logi'a amintita intru atáta a fostu cofundata in computarea cá óre cátu ar costá toalet'a primadonei, incátu uitandu cá este in teatru incepú a face comput'a toaleta cu versu mare, si in fine eschiamá: „acést'a toaleta a potutu sê cóste celu pucinu optusute de franci.“ „Mai multu — díse cu grab'a unulu din cavaleri — o mia si cinci sute!“

△ (*Candu este cine va beatu?*) Tribunalulu de Washington a esplicatu cu multa istetíme candu se póte díce, cá cine-va a fost beatu. „Nu este de trebuintia, — suna unu articlu — ca cine-va sê amble pe strade leganandu-se si batendu-si capulu d'intr'unu parete in altulu, séu sê sparga capetele altui'a; nu e de trebuintia ca ochii lui sê se invértésca, versulu si vorbirea lui sê fia impedecatória, ca pe strade sê faca gesturi de acele, ce aru fi spre incomodarea altor'a séu in contr'a etichetei, — ci e destulu, déca cine-va in conversare, in vorbire, din intemplanare *repetiesce* ceea ce a mai dísu: atun-ci de ja e beatu.“ Punctum!

△ (*Mórte poetica.*) Langa Balta, in Podoli'a, este o colonia tatara, compusa de nesce mahomedani fanatici. — Unu tataru de aice a avutu o fica, pe cátu de inocenta, pe atátu de frumós'a. Animile juniloru de prin pregiuru erau sagetate de ochisiorii copilei de tataru, dar numai unuia i-a succesu a aprinde foculu vestalu in anim'a ei, si acést'a éra unu proprietariu avutu tineru si frumosu, din comun'a vecina. Junii se iubeau fórte. Inse ea fiindu pagana, nu a potutu fi soci'a unui crestinu. Amorul a invinsu. Junii se decisera a parasí caminulu parintiescu, si intr'o nópte au si fugitu. — Fericitii inaintasera mai diece mile, candu pausandu intr'o padurice, audíra unu urlatu teribilu. Adeca tatarii erau in urm'a loru. Tenerulu inarmatu cu o carabina, a sustienutu lupt'a, impuscandu vre-o cáti-va din tataru, la ce apoi ceialalti o tulira la fuga, inse pentru aceea ei nu scapara. Tatarii au adunatu frundie uscate si surcele, apoi aprinsera padurea de tóte partile. In diu'a urmatória tenerii se aflara morti in bratiele unui-altuia. Tatarii luara cadavrele si intre sunetu de trimbítie si urlete de bucuria inaintau cu mortii loru cátra casa, vestindu, cá onórea comunei este salvata. Anume ei sunt de parere, cá déca unu mahomedanu se face crestinu, onórea mahomedana devine perduta. Cadavrele amorosiloru fura arse pe rugu, ca nici mormentulu sê nu-i primésca. — Relativu la aceste, unu diariu de Parisu spune, cá coloni'a tatara e trasa la procesu, atátu pentru omorulu juniloru, cátu si pentru daun'a facuta in padure. Inse — dupa cum si-dá parerea totu

aceea fóia — procesulu va durá multu, cá-ci tatarii nu voiescu a concede nimicu ce ar contra díce fanaticismului loru.

△ (*Pentru ce e si acuma asié frigu?*) In sesonulu de véra, celu pucinu pana acuma, a fostu mai multu frigu decátu caldu. Parintele Sechi, renumitulu astronomu romanu, afirma, cá tairerulu sórelui e acoperitu de neste pete intunecóse, cá fia-care din aceste pete sunt mai mari decátu pamentulu nostru, si asié forméza o umbréla in fati'a sórelui si impedeca radiele lui caldu-róse. Asemene epóce petecóse se potu observá totu la trei ani. In 7 juniu cam trei-dieci si trei de petece de aceste impresorara sórele. — Cá ce potu fi acele pete, nu scimu; sê ne indestulimu cu atát'a, cá scimu pentru ce suntemu siliti sê suferimu frigu si in sesonulu de véra.

△ (*Diuariel negrilor.*) Inaintarea in civilizatiunea negriloru face pasi salutari. Pe terenulu literaturéi inca se vedu urmele nisuintei loru. Diariulu „Elevatoru“ ce apare in San Francisco e redigeatu de unu negru si apare in dóue-mii-trei-sute de esemplare; asemene diariulu „Pacific Appeal“ inca e diariulu negriloru. Diariulu de dí si septemana „New Orleans Tribune“ inca e redigiatu de negri si apare mai multu decátu in diece mii de esemplare. — Inimicii diariului „True Comissioner“ ce apare in Baltimore au facutu de a incetatu, inse nu pentru totu-de-una. Ambele diuarie „Lions Standard“ si „Weekly Review“ din New-Yorc nu numai sunt redigate de negri, ci si culegatorii sunt negri. In Philadelphí'a inca apare unu diariu redigeatu de negri, si apare in cinci mii de esemplare. — Afara de aceste mai aparú si alte diuare mai mice, inse nu sunt asié latíte. — De-amu fi si noi intre *negrii* póte am avé mai multi prenumeranti.

△ (*Betranulu colonelu „tat'a Wrangel“*) dupa cum lu numescu diuariel din Prusi'a s'a adresatu intr'o epistola cátra redactorulu unui diariu, care mai antáiu a adusu faim'a, cá betranulu ostasiu ar fi moritu. Epistol'a suna asié: „Onorable amice si redactore! — Sum fórte deobligatu, pentru aducerea aminte, si pentru epitetel cu buna-tendintia ce le-ai publicatu in colónele pretiuitei dtale foi despre mórtea mea; ti-multumescu, cá ai amintitu de umórea mea „voiós'a si perpetua;“ dar dorere, eu inca nu am moritu, mai traiescu. — Dta esti teneru si póte inca o sê traiescu inca multu, cu tóte cá eu sum deja betranu. In multe resbele am privitu in ochii sangerosi ai mortii, cum ar cutezá sê me infesteze acuma nimerniculu de scheletu uscatu? Bau, mancu, sum sanetosu. Mintea, anim'a si ochii mei inca sunt teneri; numai piciórele-mi se lupta teribilu cu anii trecuti; dar gard'a nu se dá cu un'a cu dóue. Wrangel.“

△ (*Princes'a Felici'a.*) Asié se numesce o princesa mica de statura, ba in intielesulu strictu alu cuventului pititica. Pititica princesa e in etate de dóue-dieci si doi de ani, si atát'a e de mica, ca unu copilu de doi ani. Imperates'a Franciei a luat'o in bratie odata. Parintii prinsesei traiescu si astadi, sunt de statura de midilocu si sanetos. Are doi frati, inse acestia sunt mari. In Provence, o aretau ca pre o minune, pana ce dómá'a Metternich a datu de dins'a, carea afla multa placere in astfelu de curiositáti. Unu diariu umoristicu din Franci'a a si publicetu caricatur'a a „dóue prinsese“, ce van'a princ. Metternich are de cugetu a nu lasá neresbunatu.

△ (*Edificare foarte rapede.*) Ce numai in Americ'a se p^ote intemplá. — Mai t^ote diuarele din Americ'a aducu faim'a, cá in Lancaster (Pensilvani'a) cátu de ingraba s'a edificatu o casa. Cas'a e cu trei etagiuri, la inaltíme de 18 urme, in afundíme de 40 urme, si acés't'a casa s'a edificatu in 19½ óre. Dupa trei dñle toti locuitorii noi fura asiediati. — Candu se va ruiná acelu edificiu, despre aceea tace cronic'a.

Felurite.

△ (*Publicarea constitutiunii din Spani'a.*) Diu'a de optu maiu pentru Spani'a a fostu o dñ de serbat^oria si insemnata. Constitutiunea noua, ce s'a discutat^u de cátra cortesⁱ atátu de bine, in amintit'a dñ fu publicata cu cea mai mare solemnitate. Locuitorii din Madridu au primitu nou'a constitutiune cu multa bucuria. In piatⁱa „St. Geronimo“ inca desu de deminétia poporulu erá adunatu, asteptandu cu insufletíre actulu maretiu. Edificiulu erá infrumsetiatu cu stindarde, éra in giurulu tribunei emblemele regiloru Spaniei. — La dóue óre reprezentantii, in frunte cu presiedintele si deregatorii camerei au esítu din sala. Incependu-se solenitatea, notariulu adunárii constitutiunale Llanos y Persy a cetitu constitutiunea. In restempulu cátu a cetitu se observá in t^ote partile espresiunea placerii. Dupa aceste membrii guvernului au depusu juramentulu pe constitutiune, éra poporulu s'a imprastiatu intre urári si vivate sgomotóse. Sér'a a fost iluminatiune grandiósa, o bucuria nemarginita a cuprinsu animile toturora! Spani'a a primitu si a publicatu dara constitutiunea croita de cortesⁱ. Numai de ar aflá intr'ins'a asigurantiele reinviere; politice!

△ (*O planta ce nu se p^ote stirpi.*) In Europ'a adese se p^ote observá o planta numita *Lewisia revidia*, anume prin gradinele botanice cele mai renumite, inse uscata inca nici intr'unu museu nu se afla, pentru cá acés't'a planta nu se p^ote uscá nici o data. Dr. Ledall din Londr'a voiá cu ori ce pretiu s^e-si inmultiésca ierbariulu seu cu unu esemplariu din *Lewisia revidia*, dar t^ota trud'a i-a fostu fara succesu. A luat^u plant'a, si déca a vediatu cá prin uscare si presa nu p^ote ajunge la nimicu, a oparit'o cu apa ferbinte, inse t^ote fura in dar; *Lewisia* oparita in scurtu a muguritu, si éراسⁱ s'a facutu asié de grósa si carnósa cu frundie verdi ca mai nainte. In fine invetiátulu englesu a trebuitu s^e abdíca de incercárele sale si plant'a ce e atátu de fidela pamentulu, éراسⁱ a pus'o la loculu seu — in pamentu. Acés't'a planta si astadi mai esista in gradin'a regésca Kew in Londr'a, totu asié de verde, totu asié de inflorita ca inainte cu decenie si p^ote si secolu. — Unu altu esemplaru, ce l'a capetat^u unu invetiátu germanu, din Californi'a, inainte cu cáti-va ani, a fostu scosu din pamentu si uscatu, apoi pusa intre hartia sugat^oria si pusa in presa. — Toti erau de parere cá deja va fi uscatu cum se cade, inse ce mirare in scurtu a strabatutu cu mugurii sei prin harti'a sugat^oria. — Ce a avutu de a face cu ea alt'a decâtu s^e o astruce éراسⁱ in pamentu unde apoi a infloritu.

Gácitura de siacu

de Elisa bet'a Olteanu.

tru- nescu.	canu.	De- par-	te-esti	de ti-	este,	tern'a	copila
ceres- cu;	De- par-	se 'n-	mósa	nu- mai	de mine,	sia	dóm-
Vul-	Fru-	teu	tesum	am- bro-	ne-e-	'ncan.	mea
sinulu	tine	sifu	cá	escu;	totu	ne,	revar-
Io-	par'	locu-	ru si	farme-	sa a-	amó- re,	tató- re,
la	in	cu, si	eru	ange- ri	Nec- ta-	lu este	acés-
Aice	e ce- rescu.	de an-	tele	lume	róua,	Cu	Dar'
geru	mele	nóua,	totulu	anima	cuge-	t'a	Si to- tu-

Se p^ote deslegá dupa sarutir'a calului.

Deslegarea gáciturei de semne din nr. 22.

Romani din patru anghieri

Acum, ori nici odata,

Uniti-ve in cugetu

Uniti-ve 'n simtñri!

Andrei Muresianu.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele Luis'a Murgu n. Balcu, Florentin'a Bardosi, Julian'a Petri, Tertuli'a Selagianu, Susan'a Ciple, Anastasi'a Leonoviciu; si de la domni Radu Papea, Basiliu Olariu, Traianu Popescu, Constantinu Ungureanu, Victoru Manu, Basiliu Juga, Vasiliu Popu, Dionisiu Bucescu, Gregoriu Stoiacoviciu.

Deslegarea gáciturei de siacu din nr. 22 o mai primiramu de la domnisiór'a Mari'a Carpinisianu.

Post'a Redactiunii.

Beiusiu. Onorab. „cercu cetatianescu“ a tramisu numai 3 fl. in locu de 4 fl. Deci inca 1 fl. este a se suplini.

Ticvanu mare. Abonamintele pentru poesile lui Dragescu sunt a se tramite la autoru in Turinu.

Cublesiu. Tablourile se capeta si separat. Bani s'a predatu la redactiunea respectiva.

Cu numerulu presinte se incheia semestrulu I. Ne rogâmu de renoirea grabnica a prenumeratiuniloru.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Post'a. Piatⁱa Pesciloru, Nr. 9.